

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

בפני כב' השופט עודד שחם

תובעים עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד
על ידי עו"ד סימה סלע – פלקס
נגד

נתבעים 1.רפי ד"ר גרינברג
2.יונתן מזרחי
3.גדעון סולימני
4.שלודי עבד אחרים
5.ליאת הזנפרץ
על ידי עו"ד מירית בן נעים

פסק דין

- 1
2 בפניי תביעת לשון הרע.
3
4 1. עניינה של התביעה בשורת פרסומים שנעשו, על פי הטענה, על ידי הנתבעים. הפרסומים נעשו
5 באתר אינטרנט, של קבוצה המוגדרת בתביעה כ"בעלת אידיאולוגיה שמאלנית". בפרסומים טענות
6 שונות אודות פעילותה של התובעת, עמותה המקיימת, בין היתר, הפירות והדרכות בעיר דוד
7 בירושלים.
8
9 2. עיקרו של כתב התביעה סב על תיאור אופיה של התובעת היום (סעיף 37 לכתב התביעה), ובו
10 בין היתר טענות בדבר מתן המפתחות של מרבית הנכסים הלאומיים וההיסטוריים בעיר דוד לידי
11 התובעת; הקצאת חלק נכבד מסכום של 50 מליון ש"ח לשנה (למשך שמונה שנים), אותו הקציבה
12 הממשלה, לעמותה; מימון הפירות רבות על ידי העמותה בעיר דוד, באופן שלמעלה מ- 50%
13 מתקציב הפרוייקטים של רשות העתיקות מקורו בעמותות המתנהלים במזרח ירושלים; העברת
14 מקרקעין במקום לידי התובעת בלא מכרז בניגוד למינהל תקין; מונופול של התובעת על הדרכת
15 חיילי צה"ל בעיר דוד וסביבתה; העתקת מרכז הכובד של פעילות התובעת מהשתלטות על בתים
16 להשתלטות על אתרים בעלי חשיבות לאומית והיסטורית; ניסיון מחושב של התובעת לשוות

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

- 1 לעצמה צביון ממלכתי, ובתוך כך קיום כנסים "מדעיים", כביכול; מאמץ להפוך כל שטח ציבורי
2 שאפשר להפקיעו מרווחת הכלל לאתר הפירה, באופן המקשה על התושבים במקום; גירוש של
3 משפחה מביתה, לאחר שזו הצילה יהודים במאורעות תרפ"ט; ציור תמונה צרה וחד מימדית של
4 ההשתלשלות ההיסטורית בעיר דוד, בסיוורים המודרכים על ידי התובעת; ארגון עצרות המוניות
5 אליהן מוזמנים אישי ציבור, ואירועי הגים יהודיים ההופכים לסוג של הפנינג, המקשה גם הוא על
6 תושבי המקום.
- 7
- 8 3. ביום 6.10.11, לאחר שהצדדים ניהלו מגעים ביניהם, הודיעו הצדדים כי הגיעו לנוסח מוסכם
9 של פרסום שייעשה באתר נשוא התביעה. הוסכם כי הפרסום ייעשה תוך 30 יום ממתן פסק דין.
10 הוסכם כי הנוסח של הפרסום האמור יוגש לבית המשפט. נוסח כאמור אכן הוגש. עוד הוסכם, כי
11 הצדדים יגישו טיעונים בדבר פיצוי ובדבר הוצאות משפט. טיעונים כאמור הוגשו. עתה הגיעה
12 הזמן להחליט בדבר.
- 13
- 14 4. נוכח הוראות סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965, ואמות המידה לפירושו
15 שנקבעו בפסיקה (ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ' פ"ד נה(3) 558; ע"א 1104/00
16 אפל נ' חטון, פ"ד נו(2) 607), יש בחלק מן הטענות שבפרסום לשון הרע על התובעת. מדובר
17 בעיקרו של דבר בטענות בהן מיוחסת לתובעת פגיעה באורח חייהם של תושבי המקום; הטענה
18 ממנה עולה כי התובעת פועלת באופן מטעה לעניין הצביון שהיא מבקשת לשוות לעצמה; הטענה
19 בדבר פעולות שאינן תואמות מינהל תקין; הטענה בדבר גירוש משפחה מן המקום; והטענה ממנה
20 עולה כי תוכן ההדרכות המתבצעות במקום הוא מוטה. כל אלה נופלים לגדר הגדרת לשון הרע
21 שבחוק. יש בהם כדי להאיר את התובעת כאור שלילי, וזאת במבחן אובייקטיבי של האדם הסביר.
- 22
- 23 5. הנתבעים טוענים להגנות שונות, על יסוד התצהירים שהגישו ונספחיהם. לא התקיים תהליך של
24 ברור עובדתי לגבי תצהירים אלה. טיעוני הצדדים בשלב הנוכחי לא היו ממצים, בהתחשב בהסדר
25 אליו הגיעו. לגופו של עניין, ניתן להטיל ספק אם עומדות לנתבעים ההגנות להן הם טוענים. בין
26 תוכן הפרסום ובין תוכן הפרסום המתקן קיים בנקודות שונות פער, אשר הורג בחלק מן המקרים
27 מפרט לוואי (למשל, לגבי הטענה בדבר גירוש משפחה המתגוררת במקום, ואשר הצילה יהודים
28 במאורעות תרפ"ט; כך לגבי הטענה בדבר כנסים "מדעיים" שמקיימת התובעת). בנסיבות אלה,
29 לא עומדת לנתבעים הגנת האמת בפרסום. באופן דומה, לא עומדות לנתבעים הגנות הבעת הדעה,
30 שכן אופיו של הפרסום נשוא התביעה הוא עובדתי בעיקרו.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

1
 2 6. עם זאת, איני מוצא הצדקה לפסוק לתובעת פיצוי כספי, מעבר לפסיקה סמלית. אין בפניי
 3 תשתית המלמדת כי לתובעת נגרם נזק ממוני כתוצאה מן הפרסומים. יוצא, כי נותרת הטענה בדבר
 4 פיצוי בלא הוכחת נזק. לעניין זה עולה שאלה האם ניתן לפסוק לגוף מואגד פיצויים בלא הוכחת
 5 נזק. בספרות הובעה הדעה כי אין לכך מקום, בלא ראייה לנוק בפועל שביטויו בפגיעה בנכסים או
 6 בעסקים של התאגיד. דעה דומה הובעה גם בפסק דין של בית המשפט המחוזי בירושלים (ת.א. י-
 7 8069/06 החברה לאוטומציה במינהל השלטון המקומי נ' גור (2009)'. על פי עמדה זו, יש
 8 להוכיח נזק ממון, כתנאי לפסיקת פיצוי לתאגיד בתביעת לשון הרע. מן הבחינה החוקית, העמדה
 9 האמורה מעוגנת בהוראת סעיף 10 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]. הוראה זו שוללת פסיקת פיצויים
 10 לתאגיד, מקום בו לא נגרם נזק. היא מעוגנת גם בהבדל בין אדם בשר ודם, החווה פגיעה רגשית
 11 כתוצאה מפרסום לשון הרע אודותיו, ובין תאגיד, אשר על פי טיבו אינו חווה פגיעה כאמור.
 12
 13 7. כעניין שבעיקרון, איני רואה מניעה לפסוק במקרים מתאימים פיצויים ללא הוכחת נזק גם
 14 לתאגיד. אסביר בקצרה את שיקולי. ראשית, המונח "נזק" בפקודת הנזיקין מוגדר באופן רחב.
 15 הגדרה זו כוללת גם פגיעה בשם הטוב (סעיף 1 לפקודה). עולה מכך, כי אין בהוראת סעיף 10
 16 לפקודה כדי למנוע פסיקת פיצוי בגין פגיעה כאמור. שנית, שלילה גורפת של פיצויים מתאגיד
 17 מעוררת קושי (ראו ברק, אנגלרד, חשין, תורת הנזיקין הכללית, בעריכת ג' טדסקי, ירושלים
 18 תשל"ז, בעמוד 371). יש הצדקה לפרש את הוראת סעיף 10 לפקודת הנזיקין פירוש מצמצם, אשר
 19 יפחית ככל הניתן תוצאה בלתי סבירה זו. שלישית, קיים שוני ברור בין הוראת 10 האמורה, ובין
 20 סעיפים אחרים בפקודה, בהם סוייגה הזכות לפיצויים בקיומו של נזק ממון דווקא. רביעית, קיימת
 21 הצדקה עניינית להכיר בזכותו של תאגיד לפיצויים בלא הוכחת נזק. אכן, כאשר מדובר בתאגיד,
 22 אין עניינו בפגיעה בכבוד, אשר נלווה לה מימד רגשי הדומה לפגיעה בכבודו של אדם בשר ודם.
 23 עם זאת, לפגיעה בשם הטוב יש גם מימד רכושי (ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי (2008)), בפסיקה
 24 (57). עצם הפגיעה בשמו הטוב של תאגיד עלולה להסב נזק, אשר לא אחת אין לו ביטוי ישיר
 25 הניתן לכימות ומדידה. נזק זה עשוי, במקרים מתאימים, להצדיק פסיקת פיצויים כלליים בתביעת
 26 לשון הרע, גם לתאגיד (ראו פסק דינו של בית הלורדים האנגלי בפרשת *Jameel and others v.*
 27 *Wall Street Journal Europe Sprl* [2006] UKHL 44, at sec. 17). בהקשר זה, לשמו הטוב של
 28 תאגיד יש ערך, אשר דיני לשון הרע באים להגן עליו (*ibid*, at sec. 26 – 27; see also)

¹ יוער, כי הנסיבות העובדתיות והקביעות באותה פרשה שונות באופן מהותי מאלה הנוגעות להליך שבפניי. באותה פרשה גם לא היה לכאורה, צורך בקביעות לעניין הזכות לפיצוי, שכן התביעה נדחתה מנימוקים עצמאיים, הנוגעים לשאלת האחריות.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

- 1 פסק *Derbyshire County Council v Times Newspapers Ltd* [1993] AC 534, 547; ראו גם פסק
 2 דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב בת.א. 2430/58 שיכון עובדים בע"מ נ' עיתון הארץ
 3 בע"מ, פסקים (מחוזיים) כג' 151 (1960)). חמישית, חוק איסור לשון הרע חל מפורשות גם על
 4 תאגידיים. הוראת סעיף 7 לחוק, המאפשרת פסיקת פיצוי ללא הוכחת נזק, היא רחבה. היא חלה
 5 על פי לשונה גם על נפגעים תאגידיים. בתוך כך, נוכח הוראת סעיף 7 לחוק, החלת סעיף 10
 6 לפקודת הנזיקין כפופה, בין היתר, לסעיף 7 האמור. שישית, מן ההסטוריה ההקיקתית עולה, כי
 7 ביסוד הוראת סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע עומדת תכלית הרתעתית (ראו הצעת חוק איסור
 8 לשון הרע (תיקון מס' 8) (פיצויים ללא הוכחת נזק) התשנ"ח – 1998, הצעות חוק 2748 27 ביולי
 9 1998). הדברים משתלבים ברציונלים הכלליים לפסיקת פיצויים בלשון הרע. יוצא, כי הן מנקודת
 10 המבט של התכלית הפיצויית של דיני לשון הרע, והן מנקודת המבט של התכלית ההרתעתית של
 11 דינים אלה, יש הצדקה לפרש את הדין כמכיר עקרונית בזכותו של תאגיד לפיצוי בגין לשון הרע,
 12 גם בלא הוכחת נזק.
- 13 8. עם זאת, מן הפסיקה עליה עמדתי עולה, כי זכותו של תאגיד לפיצויים, בנסיבות בהן לא הוכח
 14 נזק ממוני, היא מוגבלת. היא מותנית בכך שהפרסום היה עלול לפגוע בעסקיו או ברכושו של
 15 התאגיד. בכל מקרה, מדובר בפסיקת פיצויים מתונה. הטעם למדיניות זו נעוץ בכך שלקביעת
 16 פיצוי גבוה עלול להיות אפקט מצנן על ביטויים עתידיים. פיצוי כזה עלול להרתיע מפרסמים
 17 פוטנציאליים מפרסומים אשר עשוי להיות טמון בהם אינטרס ציבורי חשוב. זאת ועוד, עוצמתן
 18 של ההצדקות לפסיקת פיצוי לתאגיד בלא הוכחת נזק, מקום בו מדובר בפרסום העלול לפגוע
 19 ברכושו או עסקיו של תאגיד, חלשה במידה ניכרת מן ההצדקה לפסוק פיצוי לאדם בשר ודם, אשר
 20 ההנחה היא כי חווה פגיעה רגשית כתוצאה מן הפרסום הפוגע.
- 21 9. בחינת המקרה שבפניי מלמדת, כי מדובר בפרסומים שנעשו, לטענת התובעת עצמה, באתר
 22 המזוהה עם עמדות המנוגדות לעמדותיה. אין מדובר בפרסומים המתיימרים להיות אובייקטיוויים.
 23 ניתן להניח, כי הגולש הסביר המגיע לאתר, ער לכך. ניתן להניח גם, כי מלכתחילה נטייתו של
 24 גולש כאמור היא לעמדות המבוטאות באתר. בהקשר זה יש להעיר, כי הפרסום נקשר לעצומה,
 25 אשר הגולשים באתר הוזמנו לחתום עליה. לא הוכחה הפצה של המסרים נשוא התביעה, מעבר
 26 לאתר האמור. הגם שמדובר בפרסום מתמשך, מזה שנים, אשר נעשה הן באנגלית והן בעברית, אני
 27 סבור כי החשש לפגיעה ברכושה או בעסקיה של התובעת הוא בעוצמה נמוכה, אם בכלל.
- 28 10. הדברים אמורים גם נוכח תוכנו של הפרסום שבמרכזו ההליך. אכן, נימתו של הפרסום

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

- 1 ביקורתית ושלילית. התובעת מפנה בכתב תביעתה, בהקשר זה גם לאמרות נוספות שבאתר, הגם
 2 שהתביעה אינה מבוססת כשלעצמה עליהן. עם זאת, עוצמת הטענות והאופן בו הן מועלות אינה
 3 כזו, המעלה, בהקשר המסויים, חשש של ממש לפגיעה בעסקיה או ברכושה של התובעת.
 4 בנסיבות אלה, ובשים לב לאופן בו הגיע ההליך לסיומו, אין מקום לפסוק לתובעת אלא פיצויים
 5 סמליים, בסך של 1,000 ₪.
- 6
- 7 11. (א) אשר להוצאות משפט. התביעה הוגשה לכתחילה על סך של מליון ₪. על פי התשתית
 8 שבפניי, לא אוכל לקבוע כי היה יסוד מציאותי לתביעה בסכום זה או דומה לו. ניתן להתרשם, כי
 9 בסכום האמור היה יסוד משמעותי של הפרזה. בתוך כך יש יסוד להניח, כי סכום התביעה הקרין
 10 במישרין על היקף המשאבים שנדרשו הנתבעים להקדיש להליך. יש להביא בחשבון עובדה זו.
- 11
- 12 (ב) יש להביא בחשבון גם, כי ההליך הגיע לסיומו בדרך מוסכמת. מנוסח הפרסום עליו הסכימו
 13 הצדדים עולה, כי תוכנו של הפרסום המקורי לא שיקף את מצב הדברים לאשורו, בהקשרים
 14 שונים. מבחינה זו, עולה לכאורה כי היתה הצדקה עניינית, ולו חלקית, להגשת ההליך. עם זאת,
 15 בראיית המכלול, ובלא להידרש לכל תיקון ותיקון באופן ספציפי, טיבם של התיקונים מצביע על
 16 כך שבפרסום היו אי דיוקים, להבדיל מאמירות הנעדרות כל קשר שהוא למציאות. טענות מהותיות
 17 נותרו בעינן בחלק משמעותי שלהן, ובכלל זה הטענה בדבר הקצאת מקרקעין שלא במכרז בניגוד
 18 למינהל תקין (הגם שזו אינה מיוחסת ספציפית לתובעת, כי אם ל"עמותות ימניות"), והטענה
 19 (המוצגת עתה כהבעת דעה, ומרוככת ביחס לפרסום המקורי) בדבר תוכן מוטע של הדרכות. יש
 20 להביא בחשבון גם, כי מדובר בפרסום אודות נושא שיש בו עניין ציבורי מובהק, על פי טיבו.
- 21
- 22 (ג) נוכח כל אלה, אני מחייב את הנתבעים בסכום הוצאות נמוך יחסית, בסך של 5,000 ₪. לסכום
 23 זה אין לצרף מע"מ כדין. הוא ישולם עד ליום 25.1.12. כן נקבע בזה, נוכח האופן בו הגיע ההליך
 24 לסיומו, כי אגרת ההליך תושב לתובעת.
- 25
- 26 בשולי פסק הדין, אני מבקש לשבח את הצדדים ובאי כוחם על האופן בו הגיע ההליך לסיומו,
 27 בנסיבותיו של עניין זה.
- 28
 29
 30
 31

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 15242-08 עמותת א.ל.ע.ד. אל עיר דוד נ' ד"ר גרינברג ואח'

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

ניתן היום, כ"ב כסלו תשע"ב, 18 דצמבר 2011, בהעדר הצדדים.

עודד שחם, שופט